

Magyarországi Arablótenyésztők Egyesülete

H-2943 Bábolna, Pf.: 29.

Tel.:(+36) 34/222-555

Mob.:(+36) 20/936 9836

e-mail: info@arablo.hu

honlap: www.arablo.hu

TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI SZABÁLYZAT

Elnökség:

Rombauer Tamás elnök H-2943 Bábolna, Wesselényi u. 46. Tel.: +36- 20/936-9836

Kiss László H-4463 Tiszanagyfalu, Hrsz.0133/3 Tel.:+36-20/925-3881

Kocsis Alfréd H-9123 Kajárpéc, Öreghegy u.36. Tel.:+36-30/937-0257

Teljesítményvizsgálati Szabályzat

A világ számos lófajtájának kialakításában nemesítőként szereplő arab ló, szűkös ellátási és szélsőséges, száraz sivatagi körülmények között, rendkívüli teljesítményeket követelő nomád életmód mellett alakult ki.

Természetes, hogy kiváló tulajdonságait a fajta csak úgy őrizheti meg, ha a szigorú teljesítményvizsgákban a legjobb tulajdonságokat örökítőknak bizonyult egyedeket tenyésztjük tovább.

A fajtacsoporthoz tartozó egyes fajták tenyészcélja különböző, ezért igyekeztünk olyan teljesítményvizsgarendszert kialakítani, mely megfelel a fajtacsoportonként megfogalmazott tenyész cél mérésére, és sokoldalúsága miatt alkalmas az eltérő típusú és hasznosítású egyedek értékelésére.

A vizsgát olyan részfeladatokra bontottuk, amelyek kombinációjával a fajtacsoportra jellemző sokoldalú használatra való alkalmasság egyértelműen lemérhető.

Mivel az arab telivér és a shagya arab nemzetközi elterjedésük, így ezeknél a fajtáknál a nemzetközi előírásoknak megfelelően kell a követelményrendszert kialakítani.

A teljesítményvizsgálat rendszere a ménekre és a kancákra egyaránt kiterjed.

Mének teljesítményvizsgálata

Az Egyesület elnöksége a hazai és nemzetközi módszereket tanulmányozva, a lehetőségek messzemenő figyelembevételével kidolgozta a tenyésztésre kijelölt ménjelöltek saját teljesítmény-vizsgáján alapuló tenyészértékbecslés módszerét. A fajtacsoport jelenlegi helyzete, a tenyésztők alapvető érdeke az, hogy csak a legjobb, a lóállomány átlagát jóval meghaladó küllemű és teljesítményre képes ménnek kerülhessenek a tenyésztésbe, ellenkező esetben bezárulnak előttünk a lótenyésztést mozgásban tartó értékesítés lehetőségének kapui.

Egyesületünk 1996. január 1-től csak olyan új beosztású ménnek ad fedeztetési engedélyt, mely eredményes ménvizsgát tett, illetve megfelel a MALE teljesítményvizsgálati szabályzatában foglaltaknak.

Felmentést kaphatnak a ménvizsga alól azon ménnek, melyek valamely más országban (mely rendes tagja a WAHO-nak, ill. az ISG-nek) érvényes fedeztetési engedéllyel rendelkeznek. Az Egyesület elnökéből, és a bíráló bizottság két tagjából álló bizottságtól kivételes esetben felmentést kaphat azon mén a vizsga alól, melyet szerzett tartós sérülése ebben megakadályozza, de nagy tenyészértékére való tekintettel a ménre szükség van a tenyésztés számára.

Nem kell továbbá ménvizsgát tenni azon állami tulajdonú méneknek, melyek már korábban eredményes ménvizsgát tettek, illetve azon magán vagy állami méneknek, melyek 1986-ban vagy korábban születtek, és legalább három évig folyamatosan már rendelkeztek fedeztetési engedéllyel.

1. A mén teljesítményvizsga rendje

1.1. Jelentkezés előszelekción, és a ménvizsgára

A tulajdonosnak legalább 6 hónappal az Egyesület által kitűzött előszelekción időpontja előtt legkésőbb tárgyév június 1-ig, az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon, írásban jelentkeznie kell ménjével az előszelekción, majd 1 évre rá a teljesítményvizsgára, melyet minden év októberében vagy novemberében rendeznek.

A jelentkezéskor be kell nyújtani a mén lóútlevelének másolatát, a származás ellenőrzésére vonatkozóan, a DNS vizsgálat leletszámát, valamint az e célra rendszeresített kitöltött formanyomtatványt. Import lovak esetében csak honosított útlevél fogadható el. A teljesítményvizsgára legalább 6 hónapos felkészítés szükséges, melynek helyéről és módjáról a tulajdonos dönt.

A ménvizsgán való részvétel díjköteles, melyet azonban az Egyesület, adott évben lehetőségeihez mérten csökkenthet, vagy teljes egészében átvállalhatja, könnyítve ezzel a méntulajdonos anyagi terheit. A határidőn túl jelentkező ménjelöltek részvételi díja az adott évben meghatározott részvételi díj duplája.

1.2. Előselekción

Az előselekción célja, hogy eredménye jelezze a tulajdonos számára akár már 3 éves korban, hogy a ménjelölt megfelel-e a fajta hazai és nemzetközi követelményének, így csökkentve a **későbbi** sikertelen kipróbálás és vizsga kockázatát és **költségét**.

Az előselekción három részből áll:

- méretfelvétel (**marmagasság bottal és szalaggal, övméret, szárkörméret**),
- küllemi- és mozgásbírálát,
- állatorvosi vizsgálat.

Az előselekción évente egy alkalommal, a **ménvizsgával együtt**, a ménvizsga színhelyén kerül sor. Az előselekción az Egyesület elnöksége által meghatalmazott, a bírói listán szereplő személyek bírálhatnak.

Az előselekción követően a Bíráló Bizottság az alábbi döntést hozza:

- ménvizsgára javasolt ménjelölt, (Küllemi bírálátot később már nem kell ismételni !)
- ménvizsgára bocsátható ménjelölt, (Küllemi bírálát még kétszer ismételhető !)
- ménvizsgára nem javasolt ménjelölt. (Küllemi bírálát még kétszer ismételhető !)

Az előselekción a **ponthatár feletti jelöltek** „ménvizsgára javasolt” besorolást **kapnak, ami mentesíti** a ménjelöltet az ismételt küllemi bírálát alól. Az előselekción való részvétel nem feltétele a ménvizsga **további feladataiban** való részvételnek.

1.3. Felkészülés

A felkészülés megkezdésekor a tulajdonosnak meg kell jelölnie azt a lovas edzői képesítéssel rendelkező személyt, aki a kiképzést irányítja és felügyeli, függetlenül a kiképzés helyétől.

A kiképzés teljes időtartama alatt az Egyesület hivatalos képviselőjének joga van meggyőződni a felkészítő munka **megkezdéséről**, eredményességéről, hogy **elkerüljék a késedelmes kiképzésből származó túlzott megterhelést**. Ekkor mód van a tulajdonosnak az edző véleményét meghallgatva dönteni, hogy a „B” rész **nyolc** részfeladata közül lovának mely feladatok teljesítését tűzik ki célul és ekkor ezt a tulajdonosnak írásban jeleznie kell a ménvizsga lebonyolítása miatt. A részfeladatok közül indokolt esetben egyet a későbbiek során bejelentési kötelezettség mellett fel lehet cserélni.

2. A sajátteljesítmény-vizsgálat módszere

Az arab ló sokoldalúsága szükségessé teszi, hogy az alkatának, vérmérsékletének legmegfelelőbb részfeladatokban vizsgálhassuk teljesítményét.

A vizsga két – „A”, „B” és „C” – részből áll:

- „A” Küllemi- és mozgásbírálát (előtte állatorvosi vizsgálat és a méretek felvétele) – 3 éves kortól
- „B” Teljesítményvizsga, készségvizsga.
 1. idomítólovaglás (1. sz. melléklet szerint) (**kötelező feladat 2003-tól**)
 - saját lovas alatt
 - majd idegen lovas alatt
 2. díjugratás
 - pálya teljesítése saját lovas alatt
 - majd idegen lovas alatt
 3. fogathajtás
 4. terepvizsga (cross) (saját lovassal)
 5. galopp (hivatalos versenyek eredményét ismerjük el)
 6. távlovaglás (hivatalos versenyek eredményét ismerjük el)

7. távhajítás (hivatalos versenyek eredményét ismerjük el)

8. karaktervizsgálat (2023-tól)

- **„C” Röntgendiagnosztikai vizsgálat**

A teljesítményvizsga részfeladatai közül minden ménjelölt számára 2003-tól a 1-es (idomítólovaglás) kötelező feladat!

A végleges fedeztetési engedély kiadásának feltétele az „A” rész teljesítése mellett a „B” részből legalább 3 részfeladat teljesítése, melyből az idomítólovaglás kötelező feladat.

Az arab telivér számára 2 részfeladat teljesítése elegendő. Ezen arab telivérek Shagya kancát csak akkor fedezhetnek, ha legalább 3 részfeladatot teljesítettek, és megfelelnek a *„Teljesítményvizsgálati Szabályzat 7. pontjában* foglaltaknak.

3. Életkor

A ménvizsga „B” 5. sz. részfeladatán olyan 3 évesnél idősebb ló vehet részt, mely a tárgyév július 1-ig betölti harmadik életévét.

„B”/8. feladatra 3 éves és idősebb ménnek nevezhetők.

„B”/1, 2, 3, 4 feladatra a 4 éves és idősebb ménjelöltek nevezhetők.

„B”/6- 7. feladatra 40 km-es távon 4, hosszabb távon 5 éves és idősebb ménjelöltek nevezhetők.

A 6. részfeladatot (távlovaglás) és a 7. (távhajítás) részfeladatot a mén 40 km-es távon a 4., hosszabb távon az 5. életévének betöltése után teljesítheti a Távlovaglás Szabályzatának megfelelően. Addig a két feladatra a mén halasztást kap, amennyiben a ménvizsga egyéb feladatait eredményesen teljesítette.

Halasztást kaphat az a ménjelölt is, amely galopp tréningben áll, és így az 5. részfeladaton kívül más feladatot csak későbbi vizsgán tud teljesíteni, ennek is az a feltétele, hogy az A valamint a B/5 feladatot teljesítse a ménjelölt.

Az ideiglenes fedeztetési engedély kiadásának feltétele, hogy a **3 éves kortól** teljesíthető **„B”/8** részfeladat (karaktervizsgálat), vagy a 4 éves kortól teljesíthető részfeladatok közül a jelölt legalább egyet teljesítsen, akkor a következő két évre érvényes fedeztetési engedélyt kap.

A ménvizsga teljesítésére a ménjelöltnek a vizsgát követő 2 év áll a rendelkezésére. A későbbi vizsgákon az „A” részt, és a B rész **teljesített feladatait** már nem kell ismételnie, ha azon korábban megfelelt.

Amennyiben a **mén 2 év** alatt nem tudja teljesíteni a ménvizsga követelményeit, úgy a továbbiakban **ideiglenes fedeztetési engedélyt nem kaphat, de a megszerzett vizsgaeredményei nem évülnek el.**

A végleges fedeztetési engedély kiadásának feltétele a 8. pontban részletezett röntgenvizsgálatok hiánytalan megléte.

4. A ménvizsga helye

A ménvizsgára minden év őszén kerül sor. A vizsga színhelyét az Egyesületnek olyan helyet kell választani és biztosítani, mely a „B”/1., 2., 3. részfeladat esetében megfelel a Magyar Lovas Szövetség Díjlovaglós és Díjjugratós Szabályzata által a pályára vonatkozó előírásoknak, a 4. részfeladat (cross) esetében a pálya teljes hosszán a mén kísérhető, és arról videofelvétel készíthető, mely a ménvizsga jegyzőkönyv része. A részfeladatok teljesítésére az **Egyesület más időpontban rendezett verseny eredményét is elfogadhatja, amennyiben az megfelel a korábbi akkreditációs feltételeknek.**

A „B”/5, 6, 7. részfeladat hivatalos versenyek elismerését jelentik, így azok rendezésével a ménvizsga során nem kell számolni.

5. A ménvizsga bírálóbizottsága

A küllemi bíráló bizottság legalább 3 fő, mely olyan tagokból áll, akik szerepelnek a közgyűlés által elfogadott bírói listán. Külföldi bírók az ISG, illetve az ECAHO tárgyévben kiadott listájáról választhatók.

Az egyes feladatok („B” rész) bírói (**legalább 2 fő**) munkájára az elnökség elismert hazai és nemzetközi bírókat kér fel, a folyamatosság miatt a **korábbi években már tapasztalatot szerzett bírókat előnyben részesítve**.

A bírálóbizottság a rangsor kialakításához a pontozásos módszert hívja segítségül. A ponthatárt (megfelelt – nem felelt meg) a bemutatott állomány szerint évente fajtacsoportonként határozza meg, így az egyes évjáratok ponthatárai jelentős eltérést mutathatnak.

6. A sajátteljesítmény-vizsgálat lefolyása

Az egyesület elnöksége fenntartja a jogot, hogy az összehasonlíthatóság érdekében olyan ménnek **bemutatását**, indulását is lehetővé tegye a ménvizsgán, melyek az adott vizsgafeladatot a korábbi években már teljesítették.

6.1. „A” rész - Küllemi- és mozgásbírálathat

Célja az, hogy rangsorolja a ménjelölteket, eredménye tükrözze, hogy az adott egyed mennyire közelíti meg az ideális típust. A bírálathat feladata **kiszűrni** azokat az egyedeket, melyek olyan súlyos örökletes küllemi hibákkal rendelkeznek, melyek nem felelnek meg a fajta nemzetközi követelményrendszerének, nem szolgájják a hazai lóállomány minőségi javítását.

A bírálathat megelőzi az **állatorvosi vizsgálat** és a méretek felvétele:

1, marmagasság bottal és szalaggal; 2, övméret; 3, szárkörméret.

A küllemi bírálathat lefolyása

A küllemi bírálathat lépésben, és ügetésben felvezetve **előbb kemény talajon**, majd lépésben, ügetésben és vágásban szabadon engedve történik.

Pontozási skála: (csak egész pontok adhatók!)

kitűnő (10)	elégséges (5)
nagyon jó (9)	hiányos (4)
jó (8)	meglehetősen rossz (3)
elég jó (7)	rossz (2)
kielégítő (6)	nagyon rossz (1)

A bírálathat tárgya:

1. típus (kétszeres szorzóval)	5. végtagok, paták ,
2. fej	6. lépés elővezetve és szabadon (lásd: mozgásbírálathat)
3. nyak	7. ügetés elővezetve és szabadon (lásd: mozgásbírálathat)
4. törzs és felsővonal	8. vágta elővezetve és szabadon (lásd: mozgásbírálathat)

Elérhető maximális pontszám 90 pont.

A bírálathat eredménye támpontot ad a tenyésztőnek és az Egyesületnek egyaránt a mén küllemének megítéléséhez. Amennyiben a nyolc bírálathati szempont valamelyikére 5 pontot, vagy az alatti átlagot ér el, úgy a mén teljesítményvizsgálatra nem javasolt.

Eredményes a feladathat teljesítése, ha a bíráló által meghatározott átlagpontszámnál többet ért el a ménjelölt.

Mozgásbírálat lefolyása

A lépés bírálata kemény talajon vagy aszfalton, az ügetés és vágta bírálata lovardában vagy szabadon, jó talajú karámban történik, mely legalább 17x40 méter területű. A bírálóbizottság a ménjelölt mozgását mindhárom jármódban elbírálja, és az alábbi szempontok szerint 1-10 skálán pontoz:

<u>lépés:</u>	<u>ügetés:</u>	<u>vágta:</u>
1. ütemesség	1. ütemesség	1.ütemesség
2. súlypont alá lépés	2. lendület, alálépés	2. lendület
3. szabályosság szemből	3. térnyerés	3. elengedettség
4. szabályosság oldalról	4. szabályosság szemből	4. térnyerés
5. elengedettség	5. szabályosság oldalról	5. egyensúly
	6. elasztikusság, elengedettség	

6.2. „B” rész - Teljesítményvizsga részfeladatonként:

6.2.1. Idomítólovaglás (4 éves kortól választható feladat, 2003-tól kötelező feladat)

Előírt program: 1. számú melléklet szerint, időtartam: **kb.** 4 perc, 20 x 40 méteres, füves, vagy homokos négyszög.

A ménjelöltnek kétszer kell teljesítenie a feladatot, először saját lovassal, majd tesztlovassal.

A tesztlovas által kitöltendő pontozólap (csak egész pontszám adható):

1. segítségek elfogadása, száronlét ,támaszkodás	1–10
2. egyensúly, lovagolhatóság, fordulékonyság, ütemesség	1–10
3. természet, munkakészség, vérmérséklet	1–10
4. hát-tevékenység, átengedőség	1–10

A tesztlovas pontszáma – mivel csak egy programot értékel – kétszeres szorzóval számítandó az átlagpontszámába.

Közös bemelegítés

Az idomítólovaglás programjának lovaglása előtt közös bemelegítést végeznek a lovasok, mikor a bírának módjuk van a ménjelölteket együtt látni. Egyszerre legfeljebb 4 ló lehet a négyszögben. A négy program utáni szünetben ismételten együtt melegít a következő 4 induló, stb. A tesztlovasokat sorsolni kell. A tesztlovas csak a sorsolás után ülhet lóra, lovat nem cserélhet. A program lovaglása után közvetlenül kell, hogy kitöltse a számára összeállított pontozólapot.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a bírálók és a tesztlovasok által vizsgánként megállapított átlagpontszám felett teljesít a ménjelölt.

6.2.2. Díjugratás (4 éves kortól választható feladat)

A díjugratás 2 részfeladat, valamint az idegen lovas értékelése során szerzett benyomás alapján tevődik össze:

- a) pálya teljesítése saját lovas alatt
- b) pálya teljesítése idegen lovas alatt
- c) ***idegen lovas értékelése /b) során szerzett benyomás alapján/***

Pálya teljesítése /a) és b) részfeladat/

Pálya: 10 db **90 centiméternél** nem magasabb, **100 centiméternél** nem szélesebb akadály egy összetett akadállyal, vizesárok és mélybeugrás nélkül.

Iram: 300 méter/perc

Értékelés: **legalább két** bíráló 1–10-ig pontoz **egész** pontszámokkal az alábbi 9 szempont szerint:

1. száronlét, jármódok tisztasága
 2. segítségek elfogadása, átengedőség
 3. egyensúly, harmónia
 4. bascule, ugróstílus
 5. ugrókészség
 6. ugróképesség, hibátlan akadályvétel
 7. lovagolhatóság
 8. fordulékonyság, ügyesség, figyelmesség
 9. alapidőn belüli teljesítés*
- (* minden megkezdett 5 mp alapidőn túl 1 pont levonás)

Idegen lovas értékelése /c)/

Tesztlovas: 1-10 skálán pontoz **egész pontszámokkal** az alábbi 4 szempont szerint:

1. száronlét
2. segítségek elfogadása, átengedőség
3. ugrókészség
4. lovagolhatóság, fordulékonyság, ügyesség, figyelmesség

A tesztlovas által adott pontok **kétszeres** szorzóval számítanak.

Az átlageredményt az a), b), c) részfeladatok során a bírók által adott, valamint a c) rész során a tesztlovas által adott pontok számtani átlaga adja.

Eredményes a feladat teljesítése, ha **legalább két** bíráló és a tesztlovas által meghatározott átlagpontszámnál többet ért el a ménjelölt.

6.2.3. Fogathajtás (4 éves kortól választható feladat)

a.) Az Egyesület minden hazai és nemzetközi FEI által elismert fogathajtó verseny eredményét elismeri a „fogathajtás” feladat teljesítéseként, ha az egyes, vagy kettes fogatok részére kiírt „A” vagy „B” kategóriás versenyen születik, és a ménjelölt mindhárom versenyszámban célba ért, nem zárták ki, az indulók számától, és a helyezéstől függetlenül,

b.) vagy az alábbi díjhajtó feladatot teljesíti ménvizsga keretében:

Előírt program: (2. sz. melléklet).

Ideje: 5 perc.

Pálya: 40x100 m

A hajtónak egyszer kell a programot bemutatni.

A ménjelöltnek egyes, vagy kettes fogatban kell teljesítenie a feladatot.

Teljesített a feladat, ha a bírók által meghatározott átlagpontszám felett teljesített a ménjelölt.

6.2.4. Terepvizsga (cross) (4 éves kortól választható feladat)

5.000 m hosszú, sík pályán (ahol a szintkülönbség az 50 métert nem haladja meg), melyet 10 db egyenként 90 cm-nél nem magasabb, 120 cm-nél nem szélesebb fix akadály nehezít, mely teljes hosszában minden bíráló számára látható, vagy gépkocsival követhető.

Iram: 450 m/perc, szárazárok, vizesárok lehetséges.

Elbírálás: **legalább két** fős bírálóbizottság által 1-10 adott **egész** pontok alapján, az alábbi szempontok szerint:

1. vágta, annak stílusa	6. lovagolhatóság
2. ugróstílus, bascoule	7. menőkedv, bátorság, terepbiztonság
3. iram, egyensúly	8. erőnlét (Cooper-Robert teszt alapján)
4. ugrókészség	9. alapidő betartása
5. ugróképesség	

Az erőnlét (8) vizsgálata a 3. sz. melléklet szerint történik, állatorvos által.

A részfeladatokat egyszer kell végrehajtani a ménvizsga során, annak igen megerőltető volta miatt. A ménjelöltekről egyedenként videofelvételt kell készíteni, a jobb értékelhetőség elősegítésére.

Eredményes a feladat teljesítése, ha a bírálók által meghatározott átlagpontoszámnál többet ért el a ménjelölt.

6.2.5. Galopp

Elsősorban az arab telivérek kiváló tulajdonsága a gyorsaság és az állóképesség, mely értékmerő tulajdonság megőrzése és fejlesztése egyik fontos feladata az arab telivért tenyésztőknek.

Tekintve, hogy a lóversenyzés ezen belül is a galoppversenyzés, mint kipróbálás a legnagyobb hagyománnyal rendelkező teljesítményvizsgálati módszer, az Egyesület minden hivatalos galoppverseny eredményt elismer, melyet akár hazánkban, akár külföldön rendeznek.

A galoppversenyre készülő, hivatalos tréninglistán szereplő ló nem köteles az évben részt venni és együttesen teljesíteni a három részfeladatot, a választott másik két részfeladat teljesítésére ezen ménjelöltek halasztást kapnak mindaddig, amíg galopptréningben állnak (maximum 3 év). ***A ménvizsgát megelőző hivatalos versenyeredményt is elfogadja az egyesület.***

A galopp teljesítményvizsga feladata teljesítettnek tekinthető, ha a ménjelölt eredménye:

- három érvényes futás (távolozás nélkül)
- két futás, melyek közül legalább egy esetben helyezést ért el (I–III).

A ménjelölt számára a ménvizsga „A” és „B” része, vagy a galopp részfeladat teljesítése előtt vagy után teljesítendő.

6.2.6. Távlovgálás

40 km-en 4 éves kortól, hosszabb távon 5 éves és idősebb ménjelöltek részére választható részfeladat.

A távlovas versenyek eredményhirdetése ma már elképzelhetetlenek arab és arab vérségű lovak nélkül. Ez természetes, hiszen ez a fajta hosszútávú állóképességének köszönheti létét, mint ahogy az arab népek sokat köszönhetnek állóképes lovaiknak. Az Egyesület minden hivatalos hazai és nemzetközi versenyeredményt elismer a ménvizsga távlovgálásra vonatkozó feladat teljesítésénél.

A részfeladat akkor tekinthető teljesítettnek:

- ha három hivatalos, a Magyar Lovas Szövetség Távlovagló Szakbizottsága által rendezett versenyen célba ért és azon nem zárták ki,
- vagy ha két versenyen vett részt, melyből az egyikben I–III. helyezést ért el, amennyiben tíznél több ló ért célba, úgy az első öt helyezett között szerepelt.

Ugyanezek az előírások vonatkoznak a hivatalos nemzetközi versenyekre is.

6.2.7. Távhajítás

40 km-en 4 éves kortól, hosszabb távon 5 éves és idősebb ménjelöltek részére választható részfeladat.

A részfeladat akkor tekinthető teljesítettnek:

- ha három hivatalos, a Magyar Lovas Szövetség Távlovagló Szakbizottsága által rendezett versenyen célba ért és azon nem zárták ki,
- vagy ha két versenyen vett részt, melyből az egyikben I–III. helyezést ért el, amennyiben ötnél több fogat ért célba, úgy az első három helyezett között szerepelt.

Ugyanezek az előírások vonatkoznak a hivatalos nemzetközi versenyekre is.

6.2.8. Karaktervizsgálat (2023-tól választható feladat)

A ló természetének vizsgálata, a karaktervizsgálat célja, hogy kiszűrje az érzékeny idegrendszerű, nehezen kezelhető, ijedős, nehezen képezhető méneket a tenyésztésből. Az arab ló egyik legfontosabb értékmérő tulajdonsága a könnyen kezelhető, figyelmes és szelíd természete, tanulékonyága, munkakészsége. A tesztet 1998-ban az Állattenyésztési és Háziállattenyésztési Intézetben fejlesztették ki. A Giesseni Egyetem "Hessen-Pferd" projektjében, mintegy 200 kancán tesztelték.

A vizsgálat egy nagy h^2 értékkel öröklődő tulajdonságot tesz vizsgálat tárgyává. Szerte Európában már sikeresen alkalmazzák a karaktervizsgálatot. Előnye, hogy a teszt nagyon könnyen és gyorsan elvégezhető, másrészt a tudományos vizsgálatok eredményei azt mutatták, hogy a teszt alkalmas a nagy h^2 értéken öröklődő, a ló természetét, vérmérsékletét és használhatóságát meghatározó idegrendszeri tulajdonságok vizsgálatára.

Németországban több vizsgálatot végeztek, míg végül megállapítást nyert, hogy a következő három egyszerű vizsgálat teljesen elegendő a lovak helyes értékeléséhez.

- statikus tárgy: az esernyő
- mozgó tárgy: a lobogó kordonszalag
- akusztikus inger: a "fekete doboz".

Arab telivéreknél két feladat teljesítése kell a teljes ménvizsgálathoz, ezekből az egyik lehet a karaktervizsgálat, ami szintén segít, hogy ne csak szép, hanem használható lovakat tenyészünk.

A karaktervizsgálat tárgyi feltételei:

Lovarda, vagy fedett lovarda.

1 db színes esernyő, 20 fm. színes műanyag terelő szalag, 1 db. kavicsal töltött flakon.

A lovarda egyik sarkában fekszik az esernyő, a másikban a flakonnal zörgő segédkező, a hosszúfalon pedig egy 1.5 méter szélesre állított folyósó, melyet szalagkordon határol. Ezen kell a lovat átvezetni, illetve hozzájuk közel vezetni. A gyakorlatot háromszor kell elvégezni, folyamatosan. A bírálók

figyelemmel kísérik az egymást követő gyakorlatok közben a ménjelölt viselkedésének változását, a tanulási folyamatot. Az állomások sorrendje változhat.

Karaktervizsgálat

1. állomás: Esernyő,
"statikus vizuális inger"

2. állomás: Kordonszalag
folyosó
"mozgó optikai inger"

3. állomás: Zörgő kanna
"akusztikus inger"

Értékelése állomásonként 1-5 kategória szerint:

1. Esernyő próba:

- 1= menekülne, pánikban van
- 2= riadt, félelemben van
- 3= érdeklődő
- 4= kiegyensúlyozott
- 5= félelemmentes

2. Kordonszalag folyosó

- 1= menekülne, pánikban van
- 2= riadt, félelemben van
- 3= érdeklődő
- 4= kiegyensúlyozott,
- 5= félelemmentes

3. Zörgő kanna

- 1= menekülne, pánikban van
- 2= riadt, félelemben van
- 3= érdeklődő
- 4= kiegyensúlyozott
- 5= félelemmentes

A bírálók a lovak reakcióját feljegyzik, és a három gyakorlatot követően az egytől - ötödik pozíció valamelyikébe sorolják a jelölteket, mindhárom feladatban. 1 pontot kap a „szorongó, pánik”, 5 pontot kap a „félelemmentes”. ***Sikeresen teljesíti a feladatot az a ménjelölt, amelyik legalább 9 pontot szerez a bírálók átlagában.***

6.3. „C” rész. Röntgendiagnosztikai vizsgálat

A felelős állattartás, a növekvő felnevelési költségek és a shagya arab versenyképességének megőrzése és javítása érdekében indokolt és előre mutató, ha az Egyesület által ajánlott, fedezetési engedéllyel rendelkező mének mentesek a nagy valószínűséggel öröklődő lábszerkezeti hibáktól. A cél elérését segíti a röntgen és ultrahang vizsgálatok hazai elterjedése megkönnyítve a lovak ortopédiai szűrését. A módszer bevezetése például szolgálja az egyéb lófajták tenyésztőinek, nagyobb garancia és biztonság a kancatulajdonosoknak, objektív kiegészítője az alapos szelekciónak.

A cél érdekében a küllemi vizsgán eredményesen szereplő mének, ortopédiai szűrésen vesznek részt, mely az alábbi, nagy h^2 értékkel öröklődő elváltozások kiszűrésére hivatott röntgenvizsgálatból és a mellékelt protokoll alapján készült felvételek kiértékeléséből áll:

- OCD (Osteochondrosis Dissecans – ízületi egerek és porcleválások)
- csontos csánkpók (a distalis tarsalis ízületek csontosodó ízületgyulladás)
- patahenger elváltozásai (distalis nyírcsont, elülső végtag)

A felvételek elkészítésére a tulajdonos által megbízott bármely állatorvos, vagy intézet jogosult, aki a mellékletben lévő protokollnak megfelelő minőségű képek elkészítésére kellő technikai háttérrel rendelkezik. ***A megbízott állatorvos a vizsgálati eredményeket elektronikus adathordozón (pendrive /***

SD kártya) vagy e-mailben az Egyesület részére átadja, hogy azokat egy független állatorvosokból álló bizottság értékelje. A bizottság szakvéleményt készít, melyben értékeli a felvételek alapján, hogy a ménjelölt röntgendiagnosztikai vizsgálata során látható-e olyan mértékű elváltozás, mely a későbbi tenyésztésben történő használatát kizárja. A vizsgálat költségeit az Egyesület KKV-s tulajdonú ménjelöltek esetében számla ellenében 50 %-ban megtéríti, 80.000.- Ft / egyed erejéig. A vizsgálat eredményének ismeretében dönt a Tenyésztési Bizottság a Tenyésztési engedély kiadásáról, mely része a küllemi bírálatnak. A vizsgálat 2014 évtől kötelező érvényű a shagya araboknál, és a shagya arabokra tenyésztési engedélyért folyamodó arab telivéreknél. **A vizsgálat elvégzéséig a ménnek csak ideiglenes fedeztetési engedélyt kaphatnak.** Az arab telivér és a korábban ménvizsgát tett ménnek esetében a szűrés ajánlott, eredményét a tulajdonos kérésére közzétesszük.

A következő, röntgenbeállításokat várja el **a tenyésztési bizottság:**

- Elülső ujjvégek nyírcsont: LM felv. és DP 55 fok Oxspring felvétel 4 felv.
- Elülső csüdizületek: LM felvétel, de patáig nyitott rekesszel (fablokkra állítva) 2 felv.
- Hátsó ujjvégek: csüdre centrálva, patáig nyitott rekesszel (fablokkra állítva) 2 felv.
- Csánkizületek: DP, 135 srég felvétel (DMPLO) 4 felv.
- Térdizületekről egy-egy caudolateral-craniaomedial srég felvétel 2 felv.

Összesen: 14 röntgen felvétel lovanként.

7. A sikertelen ménvizsga ismételése

A sikertelen ménvizsga csak újabb felkészülési időszak után ismételhető meg. Harmadszor csak azon ménnek számára van ismétlésre lehetőség, melyek az „A” vizsgarészt (küllemi bírálat, mozgásbírálat) eredményesen teljesítették, és a bírói testület az újbóli ismétléssel egyetért.

Az előszelekció és a ménvizsga összesített eredményét, bírálati és pontozólapjának másolatát az Egyesület az eredményhirdetést követően minden méntartónak **kérésre** rendelkezésére bocsátja.

Az adott tenyészévre érvényes **ideiglenes és végleges** fedeztetési engedéllyel rendelkező ménokről, azok állomáshelyéről az Egyesület a fedeztetési idényt megelőzően kimutatást készít, azt tagjai részére megküldi, honlapján közzé teszi.

A shagya arab fajtában csak azok az arab telivérek fedezhetnek, melyek eredményes ménvizsgát tettek, az adott tenyészévre, fedeztetési engedéllyel rendelkeznek, és melyeket a ménvizsga bizottság a tulajdonos külön kérésére arra alkalmasnak ítél.

Csak azon arab telivér ménnek kaphatnak shagya arab kancákra fedeztetési engedélyt, melyek a „B” típusú részfeladatok közül legalább 3-at sikeresen teljesítettek.

Az arab telivér ménjelöltek, vagy már fedeztetési engedéllyel rendelkező arab telivér ménnek tulajdonosának a ménvizsgát megelőzően nyilatkoznia kell arról, ha a shagya arab fajtára is érvényes fedeztetési engedélyt kíván szerezni.

A korábban már fedeztetési engedéllyel rendelkező arab telivéreket amennyiben shagya arabra is érvényes fedeztetési engedélyt kívánnak szerezni, a következő ménvizsgán küllemi bírálatra, és mozgásbírálatra ismételten fel kell vezetni.

8. Fedeztetési engedély kiadása, érvényessége

Az ideiglenes fedeztetési engedély kiadásának feltétele az „A” rész teljesítése, illetve a „B” rész 8 feladata közül legalább egy sikeres teljesítése.

A végleges fedeztetési engedély kiadásának feltétele az „A” rész teljesítése mellett a „B” részből arab telivérek számára legalább 2, shagya arabok esetén legalább 3 feladat sikeres teljesítése, és a „C” részből az állatorvosi vizsgálat eredményének megküldése.

Az eredményes ménvizsgát tett ménnek, melyek röntgen eredménye nem zárja ki az egyedet a tenyésztésből, **végleges** fedeztetési engedélyt kapnak.

Ezután az Egyesület közgyűlése által felhatalmazott személyek **elbíráltatják** a mén ivadékait. Amennyiben a mén örökletes hibái nem szolgálják a fajtacsoport fejlődését úgy a fedeztetési engedélyt visszavonják.

Arab kancák teljesítményvizsgálata

3 éves és idősebb kancák számára

Az Egyesület feladata feltárni és értékelni a kancaállomány pillanatnyi helyzetét, az átlagon felüli kancák tenyésztőjét, tulajdonosát segítségül hívni a legjobb párosítási terv elkészítéséhez, segíteni őket abban, hogy ezen kancákat a legmegfelelőbb ménnel fedeztethessék.

A vizsgálat távlati célja, hogy a ménutánpótlásra azok a kiemelkedő örökítő hatású kancacsaládokból származó kancák ivadékai kerüljenek felállításra, melyek maguk is átlagon felüli teljesítménnyel rendelkeznek.

A teljesítményvizsga felépítése megegyezik a ménkével.

A Küllemi bírálat (lásd ménnek)

B Teljesítményvizsga

1. idomítólovaglás saját lovas alatt (lásd méneknél)
idegen lovas alatt, vagy
2. díjugratás (lásd méneknél), vagy
3. fogathajtás (lásd méneknél)

Értékelés

A bírálatot az Egyesület bírói listáján szereplő személyek végezhetik. A teljesítményvizsgálat „A”, és „B” pontja alapján értékelik a kancákat, és rangsorolják őket a kapott átlagpontszámok alapján.

Az Egyesület anyagi helyzetétől függően a kancatulajdonosokat jutalomban részesíti, melynek mértékét a rendező és az Egyesület határozza meg.

Módosítva:

2008. augusztus 22.

2016. november 26.

2023. június 1.

Rombauer Tamás
elnök

Mellékletek:

1. számú melléklet

Program díjlovaslás részfeladathoz

Négyszög : 20 x 40 méter

Csikókantár, csuklós zablával, sarkantyú viselése tilos, pálca megengedett.

		FELADATOK	Megjegyzés	Pontszám
1.	A X	Belovaglás lépésben Állj – köszönés, megindulás munkaügetésben		
2.	C H-K K-A-F	Fordulat balra Fokozd az ügetést, könnyüügetést Munkaügetés, tanügetést		
3.	F-M M-C	Fokozd az ügetést, könnyüügetést Munkaügetés, tanügetést		
4.	C H-X-F F	Lépést Szabdlépés, szárakat kirágnatni Szárakat felvenni		
5.	A K-H H	Munkaügetés, könnyüügetést Egyívű kigyóvonal a hosszúfal mentén (5 méter) Tanügetést		
6.	C	Munkavágta, nagykör egyszer körül		
7.	C-M M-F F-A	Munkavágta Fokozd a vágatát Munkavágta		
8.	A-K K-X-M M-C	Munkaügetés, könnyüügetést Átlóvonalon fokozd az ügetést Munkaügetést		
9.	C-H H-K K-A	Munkaügetést Egyívű kigyóvonal a hosszúfal mentén (5 méter) Tanügetést		
10.	A	Munkavágta, nagykör egyszer körül		
11.	A-F F-M M-C	Munkavágta Fokozd a vágatát Munkavágta		
12.	C-H H-X-F F-A	Munkaügetés, könnyüügetést Átlóvonalon fokozd az ügetést Munkaügetést		
13.	A-K-E E-B-E E-H-C	Munkaügetést 20 méteres nagykör, a kör első felében könnyüügetésben E és B között a szárakat kézből kirágnatni, a kör második felében tanügetésben B és E között a szárakat felvenni. Munkaügetés, tanügetés		
14.	C M-X-K K-A	Lépést Szabdlépés, szárakat kirágnatni Szárakat felvenni		
15.	A X	Középből Állj - köszönés		
		A négyszöget hosszú száron szabdlépésben elhagyni		

Az egyes követelmények értékelése		
Lépés: a lábsorrend szabályossága, aktivitás, térnyerőség		
Ügetés: a jármód szabályossága, ütemesség, lendület, térnyerő mozgás, lengő hát.		
Vágta: a jármód szabályossága, ütemesség, lendület, térnyerő mozgás, (hegyre fel tendencia elvárása)		
Elengedtség: engedelmesség, az önhordás képessége, egyensúly, száronlét, hajlékonyság, egyenesség		
Általános benyomás: fajtára jellemző mozgás, a ló kiképzési állapota, a ló felépítésének és mozgásának harmóniája		
<i>A pontszámok 0 és 10 között adhatók, tört osztályzatok is megengedettek.</i>		
Levonások: 1. ellenszegülés (20 mp-nél tovább tartó folyamatos ellenszegülés): összpontszámból 0,2 pont levonás 2. ellenszegülés : összpontszámból 0,4 pont levonás 3. ellenszegülés: kizárás		
Adott pontszám (század pontossággal)		

2. számú melléklet

Program díjhajtó részfeladathoz

(minimum20x50m) maximum40x100m

1	A-X X X-C	behajtás munkaiügetés állj, köszönés (6'')	
2	C-M M-F F-K K-X-M	munkaiügetés középiügetés munkaiügetés középiügetés	
3	M-H H-K K-F F-X-H H-C	munkaiügetés középiügetés munkaiügetés középiügetés munkaiügetés	
4	C-A	kígyóvonal 3 ívben, munkaiügetés	
5	A-A A-K-H-C C	nagy kör jobbra, munkaiügetés (1x) lépés állj (10'')	
6	C-M M-X-K-A	lépés munkaiügetés	
7	A-A A-F-M-C C	nagy kör balra, munkaiügetés (1x) lépés állj (10'')	
8	C-H H-K-A-G	lépés munkaiügetés	
9	G	állj, köszönés szarakat kirágatva lépésben elhagyni a négyszöget	
10	Összesítő vélemény	Mozgás értékelése lépésben, ügetésben: szabályosság, lendületesség. Készség értékelése: engedelmesség, hámba dőlés, indítás, hajlíthatóság, száronlét. A ló: eleganciája, könnyedsége, kisugárzása.	

Díjhajtó feladat – arab lovak részére

1		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>AX ...Behajtás, Munkaügetés</p> <p>X...Állj...Köszönés, (6 s)</p> <p>XC Munkaügetés</p>												
2		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>CMMunkaügetés</p> <p>MF..... Középugetés</p> <p>FK Munkaügetés</p> <p>KXM.....Középugetés</p>												
3		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>MH Munkaügetés</p> <p>HK Középugetés</p> <p>KF Munkaügetés</p> <p>FXHKözépugetés</p> <p>HC Munkaügetés</p>												
4		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>CA ...Háromtű kiérvonal, Munkaügetés.</p>												
5		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>A ... Nagy kör jobbra (1x) Munkaügetés</p> <p>AKHC ... Lépés</p> <p>C ... Állj! (10 s)</p>												
6		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>CM Lépés</p> <p>MXKAMunkaügetés</p>												
7		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>A ...Nagy kör balra (1x) Munkaügetés</p> <p>AFMC ... Lépés</p> <p>C ... Állj! (10 s)</p>												
8		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>CH Lépés,</p> <p>HKAG ... Munkaügetés</p>												
9		<p>K V E S H</p> <p>F P B R M</p>	<p>G ... Állj, Köszönés, Szarakat kirágatva lépésben elhasználni a négyzetget!</p>												
SZÍN JELÖLÉS:									ÁLL		MUNKAÜGETÉS		KÖZÉPUGETÉS		SZABAD LÉPÉS

3. sz. melléklet

Útmutatás a ló kondíciójának megítéléséhez

	Érverés	Légzés	É:L arány	Megjegyzés
Nyugalmi értékek:				
Abszolút nyugalom	28-40	6-16		Istálló, szokott környezet
Nyugalom	32-48	16-24		Nyitott, idegen környezet, figyelés
A PA megítélésének irányértékei				
Normál érték	48	12	4:1	
Könnyű munka	60	30	2:1	
Közepes munka	70	70	1:1	40:40 nem aggályos, 100:100 és felette súlyos
Nehéz munka	80	120	1:1,5	Fordított arány
Kimerülés	80	160	1:2	Szívbjaj v. kondícióhiány
Fordított arány	42	48	1-1,2	Nem aggályos
Alsó tartományban fordított arány	90	94		Súlyos
Felső tartományban nagyon magas fordított arány	90	140		Ha 100 alatt helyre áll, nem súlyos egyébként aggasztó, rossz kondíció